

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027654	IES Agra de Leborís	A Laracha	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua castelá e literatura	4º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	8
4.1. Concrecións metodolóxicas	28
4.2. Materiais e recursos didácticos	28
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	30
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	30
6. Medidas de atención á diversidade	31
7.1. Concreción dos elementos transversais	32
7.2. Actividades complementarias	33
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	34
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	35
9. Outros apartados	36

1. Introducción

Redactamos este proxecto didáctico tomando como referencia o DECRETO 156/2022, do 15 de setembro polo que se establece a ordenación do currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Dentro do conxunto do ensino, as materias lingüístico-literarias constitúen un grupo ao que hai que prestar especial coidado por atoparse na mesma base da educación e na intersección das outras disciplinas, que serven e sérvense da linguaxe.

O ensino gramatical non ha de ser pasiva e memorística, senón que, do glosario de normas para ser aprendidas, ha de converterse en auxiliar do desenvolvemento da fala do alumno en situacións prácticas e da construción dun pensamento lóxico-abstracto cada vez máis complexo.

O ensino da literatura ha de ser tamén eminentemente práctica. Nada xustifica coñecer sen máis xuízos de valor, clasificacións, etapas, etc., se o alumno non está en contacto coa literatura, traballa sobre textos significativos, le e estuda obras completas. Iso, en definitiva, é o que lle levará a mellorar o gusto estético-verbal, á afección pola lectura e axudarlle á formación da súa personalidade.

Sobre estas liñas tentaranse apoiar os obxectivos xerais da materia.

Contextualización

Atopámonos nun centro de ámbito semirrural, onde a lingua vehicular predominante é o galego e nun contexto sociocultural medio/baixo.

O obxectivo fundamental da materia é contribuír a que o alumno chegue a ser un bo usuario da lingua na vida diaria, saiba gozar coa dimensión estética da linguaxe e desenvolva a súa capacidade crítica e comprensiva ante a multitude de mensaxes que recibe da súa contorna na súa vida cotiá.

Incidirase na práctica de exercicios de ortografía e expresión, resaltando a importancia social que ten o correcto manexo da lingua en calquera ámbito.

Convén tamén que o alumnado aumente a súa riqueza léxica e sexa capaz de adoptar unha postura crítica ante textos literarios e non literarios, polo que se fomentará o seu gusto pola lectura e a súa reflexión crítica.

Estes son os obxectivos xerais: potenciar os coñecementos lingüísticos, elevar o nivel de expresión oral e escrita, formar a sensibilidade, o espírito crítico e, finalmente, animar aos alumnos a que a Literatura sexa un medio de expresión propio.

Os cinco bloques de contido establecidos para esta etapa aparecen concretados nesta proposta didáctica para 1º de ESO nas seguintes unidades didácticas:

Unidade 1: Amar é de valentes

Unidade 2: Nada é para sempre

Unidade 3: Amores imposibles

Unidade 4: Amores para cambiar o mundo

Unidade 5: Rompe o teu silencio

Unidade 6: Soños con voz de seu

Unidade 7: Contra o silencio...

Unidade 8: Voces censuradas, pero non silenciadas

Unidade 9: Aprende a estar contigo

Unidade 10: Soidades máxicas

Unidade 11: Cando ninguén nos ve

Unidade 12: Solitarios en rede

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas e as características das principais variedades dialectais do español, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e valorar esta diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formarse unha opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos e participar en interaccións orais cunha actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais coma para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio nacional e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	AMAR É DE VALENTES	Abórdase o estudo da lingua e a sociedade na sección As linguas e os seus falantes, coa exposición da diversidade lingüística de España; trabállase tamén o bilingüismo e a diglosia; explícase a variación lingüística; preséntanse as	5	8	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	AMAR É DE VALENTES	variedades funcionais ou rexistros e, por último, a cortesía verbal.	5	8	X		
2	NADA É PARA SEMPRE	Abórdase a estrutura das palabras e expóñense os principais procedementos de formación de palabras: derivación e composición; preséntanse a parasíntese e aacronimia; inclúese tamén o estudo dos formantes de orixe grecolatina; ademais, abórdase o significado e o sentido das palabras e preséntanse os fenómenos semánticos; para finalizar a sección trabállase o léxico español, onde se expoñen as palabras procedentes do latín e os préstamos léxicos.	6	8	X		
3	AMORES IMPOSIBLES	Abórdanse as categorías gramaticais e iníciase o estudo da oración simple; expóñense as clases de palabras; preséntanse tamén as perífrases verbais e as locucións; abórdanse os grupos sintácticos; remata a sección coa definición de oración simple e de suxeito e predicado.	5	8	X		
4	AMORES PARA CAMBIAR O MUNDO	A literatura dos séculos XVIII e XIX. Estúdase a literatura do século XVIII, abórdanse as características da Ilustración e o Neoclasicismo e preséntanse os trazos principais do ensaio ilustrado, do teatro ilustrado e da lírica do século XVIII. Continúase co estudo do Romanticismo, introdúcense as principais manifestacións da narrativa romántica e abórdase o artigo xornalístico de Mariano José de Larra; tamén se expoñen as características do teatro romántico e analízase a obra Don Juan Tenorio de José de Zorrilla. Romanticismo. Características xerais e estudo da poesía romántica, á que pertencen as obras de José de Espronceda, Gustavo Adolfo Bécquer e Rosalía de Castro. En Educación literaria expóñense as características do realismo e o naturalismo. Coméntanse e analízanse as obras dos escritores realistas Benito Pérez Galdós e Leopoldo Alas, Clarín, e da escritora Emilia Pardo Bazán como principal representante do naturalismo.	16	8	X		
5	ROMPE O TEU SILENCIO	Continúase co estudo da oración simple, abórdanse aquí os complementos do predicado: o complemento directo e o complemento indirecto, o atributo e o complemento predicativo, e o complemento de réxime; a sección finaliza coa presentación do complemento axente e o complemento circunstancial.	6	10		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
6	SOÑOS CON VOZ DE SEU	Comeza o estudo da oración composta, que continúa nas seguintes unidades deste bloque; introdúcese aquí o concepto de oración composta e a clasificación en oracións coordinadas, xustapostas e oracións subordinadas; por último, preséntanse as oracións subordinadas substantivas, expóñense as funcións que desempeñan e trabállase a análise de subordinadas substantivas.	6	10		X	
7	CONTRA O SILENCIO...	Continúa o estudo da oración composta, que comeza co recoñecemento das oracións subordinadas adxectivas ou relativas con antecedente expreso; abórdanse tamén as funcións das subordinadas adxectivas, introdúcese a función do relativo; a continuación trabállase a análise de subordinadas adxectivas, e, por último, preséntanse as clases de subordinadas adxectivas e diferéncianse as especificativas das explicativas.	6	9		X	
8	VOCES CENSURADAS, PERO NON SILENCIADAS	Nesta unidade traballaremos a literatura finisecular cos movementos de Modernismo e 98. Despois abordaremos a literatura de principio de século XX: o Novecentismo e as Vanguardas, o teatro anterior a 1936 con Valle-Inclán e Lorca como autores descadados e a poesía da xeración do 27 como colofón ao tema.	16	9		X	
9	SOIDADES	Continúa e finaliza o estudo da oración composta coas construcións ou oracións subordinadas adverbiais concesivas, condicionais e ilativas; finaliza esta sección coa mestura dos tres tipos de subordinación que os alumnos deberán saber diferenciar e analizar.	6	9			X
10	SOIDADES MÁXICAS	Nesta unidade abordaremos o estudo do texto. Traballaremos a cohesión textual e os mecanismos que a sustentan.	6	9			X
11	CANDO NINGUÉN NOS VE	Nesta unidade, abordaremos o estudo dos xéneros literarios, centrándonos no xénero argumentativo e expositivo, pero tamén os xéneros propios do ambiente de traballo como o currículo, a instancia, etc.	6	9			X
12	SOLITARIOS EN REDE	Nesta unidade traballaremos a literatura dende 1939: novela, teatro e poesía estudados por décadas e estilos. Por último faremos unha achega á literatura hispanoamericana e á literatura posterior a 1975.	16	8			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	AMAR É DE VALENTES	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español, con atención especial ao galego e ao castelán, a partir da explicación da súa orixe e do seu desenvolvemento histórico e sociolingüístico, contrastando aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas, así como trazos dos dialectos do español, diferenciándoos dos trazos sociolectais e de rexistro en manifestacións orais, escritas e multimodais.	<ul style="list-style-type: none"> - A diversidade lingüística de España. - A situación do español no mundo. Países onde o español é lingua oficial. - A importancia do español a nivel internacional. - Falas sincréticas: spanglish, portuñol, chabacano 	PE	99
CA1.2 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal a partir da análise da diversidade lingüística na contorna escolar e social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre as linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica o concepto de bilingüismo e de diglosia. - Coñece linguas en contacto - Identifica as linguas de España - Coñece os conceptos de lingua, dialecto e fala. 		
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	-Reflexiona sobre situacións de diglosia. Bilingüismo e diglosia.		
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	- Os rasgos dialectais dos diferentes dialectos do español.		
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	<ul style="list-style-type: none"> - As variedades funcionais e registros - As variedades lingüísticas. 		
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	- Reflexiona sobre os procedementos de cortesía verbal.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	O alumnado coñece os seguintes conceptos: - As variedades lingüísticas: variedades sociais, diafásicas e dialectais. - Os niveis da lingua. - Identifica os tipos de vulgarismos. Definición e tipos.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente na clase.	TI	1

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Comparación de trazos das principais variedades dialectais do castelán, con especial atención á do propio territorio. - Desenvolvemento da reflexión interlingüística. - Diferenzas entre os trazos propios das variedades dialectais (fónicos, gramaticais e léxicos) e os relativos aos sociolectos e aos rexistros. - Exploración e cuestionamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos de contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal. - Indagación arredor dos dereitos lingüísticos e da súa expresión nas leis e declaracións institucionais. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.

UD	Título da UD	Duración
2	NADA É PARA SEMPRE	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- Conoce los procesos de transcategorización. - Conoce los formantes cultos latinos y griegos. - Conoce los significados de prefijos y sufijos básicos.	PE	99
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- Conoce los procesos de transcategorización. - Conoce los formantes cultos latinos y griegos. - Conoce los significados de prefijos y sufijos básicos.		
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	- Explica los procesos de clasificación de palabras según sus formantes y distingue entre palabras simples, compuestas, derivadas y parasintáticas.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- Infiere el significado de prefijos y sufijos.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	- Separa lexemas y morfemas y clasifica. - Clasifica las palabras según sus formantes. - Incorpora prefijos y sufijos a bases léxicas		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente en clase	TI	1

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Producción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definición - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
3	AMORES IMPOSIBLES	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente en clase.	PE	100
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- A oración simple. A oración unimembre e bimembre.		
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	- A oración simple. Suxeito e predicado. - Identificación do suxeito na oración. - Os grupos sintácticos. Análisis de sintagmas.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- A oración impersonal. A impersonal sintáctica e a impersonal semántica. Identificación e clasificación		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	- A oración impersonal. Tipos de impersonais. - As perífrasis verbales. Clasificación. Identificación. Significado.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.

Contidos

- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escucha activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
4	AMORES PARA CAMBIAR O MUNDO	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	- O alumno é capaz de buscar e analizar información proporcionada por outras fontes alleas ao libro (enciclopedias, internet...) e incorporar esta información aos seus comentarios.	PE	98
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	- O alumno manexa tecnoloxías dixitais, pero fai uso delas para ampliar información e incorporala ao seu propio discurso, sen caer en plaxios nin copias literais. - O alumno escolle páxinas con rigor académico ou científico.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	- O alumno comprende o texto que se lle propón para comentar. - O alumno utiliza dicionarios en papel ou en rede para solventar as súas dúbidas lingüísticas.		
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- Explica a intención dun texto literario, identificando cal é o tema principal e cal é a intención dun autor ao abordar ese tema.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	- Realiza borradores e corrixe os textos basándose nas instrucións proporcionadas polo docente.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	- Identifica o tema central do texto. Identifica as ideas secundarias. Comprende o argumento dun texto literario.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	- Recoñece o sentido global dun texto. - É capaz de dar unha conclusión crítica ao texto proposto, poñendo en funcionamento as relacións temáticas do texto e os procedementos lingüísticos empregados e vinculalo co contexto de Ilustración, Romantanticismo e Realismo/Naturalismo.		
CA4.3 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- Aprende a realizar un comentario de texto segundo a estrutura proporcionada en clase. - Comenta textos da Ilustración, do Romanticismo ou do Realismo e do Naturalismo. - Comenta unha rima de Bécquer - Comenta un fragmento de Don Juan Tenorio - Comenta un fragmento de La Regenta.		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	- Lee e comenta de xeito autónomo textos propios da Ilustración, Romanticismo, Realismo e Naturalismo.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	- Lee textos e fragmentos de textos representativos da Ilustración, Romanticismo e Realismo e Naturalismo.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	- Analiza as características dun texto e as compara coas características do movemento ao que pertence (Ilustración, Romanticismo, Realismo e Naturalismo), sendo capaz de inferir a relación co contexto e coa temática e recursos do movemento.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumno adéntrase no estudo da Ilustración: ensaio (Feijoo, Jovellanos, Cadalso), poesía (fábula e Meléndez Valdés) e teatro (Moratín); do Romanticismo: poesía (Bécquer e Espronceda), teatro (Zorrilla e duque de Rivas), prosa (Larra) e do Realismo e Naturalismo: Galdós, Clarín e Pardo Bazán.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	- Realiza textos con intención literaria.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente nas clases. - Establece relacións co auditorio de maneira cortés: volume, postura corporal, contacto visual, dominio do espazo.	TI	2
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	- Na corrección dos exercicios e na exposición de conclusións, os alumnos deben expoñer a súa opinión ou rebatir a dos compañeiros dunha maneira dialogada, respectando sempre a diversidade de opinións.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. <ul style="list-style-type: none"> - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas, a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. <ul style="list-style-type: none"> - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. - Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos, atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados. - Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
5	ROMPE O TEU SILENCIO	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- Utiliza os coñecementos sobre a oración simple para enriquecer as producións propias.	PE	99
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- Coñece a clasificación da oración simple. - Coñece os valores do se.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	- Coñece, identifica e analiza os complementos do predicado da oración simple: complemento directo, indirecto, circunstancial, agente, suplemento, predicativo e atributo.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente en clase.	TI	1

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple)

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
6	SOÑOS CON VOZ DE SEU	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.4 - Formular xeneralización sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece os procedementos da oración composta - Identifica as oracións iustapostas. - Identifica, clasifica e analiza as oracións subordinadas sustantivas. 	PE	95
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	<ul style="list-style-type: none"> - Participa activamente en clase 	TI	5

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
7	CONTRA O SILENCIO...	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	- Identifica, clasifica e analiza as oracións subordinadas adxectivas. Distingue entre adxectivas especificativas e explicativas.	PE	95
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente en clase	TI	5

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Uso de recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
8	VOCES CENSURADAS, PERO NON SILENCIADAS	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	- O alumno é capaz de buscar e analizar información proporcionada por outras fontes alleas ao libro (enciclopedias, internet...) e incorporar esta información aos seus comentarios.	PE	98
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	- O alumno manexa tecnoloxías dixitais, pero fai uso delas para ampliar información e incorporala ao seu propio discurso, sen caer en plaxios nin copias literais.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	- O alumno comprende o texto que se lle propón para comentar.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- Explica a intención dun texto literario, identificando cal é o tema principal e cal é a intención do autor ao abordar este tema.		
CA3.6 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	- O alumnado realizará un traballo de investigación sobre As sinsombreiro, as mulleres da Xeración do 27, no que se incidirá na invisibilidade destas mulleres a partires da disolución do grupo literario e na restitución á vida pública destas autoras.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	- Realiza borradores e corrixe os textos basándose nas instrucións proporcionadas polo docente.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	<ul style="list-style-type: none"> - O alumno identifica o tema central do texto. - O alumno identifica as ideas secundarias do texto. - O alumno comprende e redacta o argumento dun texto literario proposto. 		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	- É capaz de dar unha conclusión crítica ao texto proposto, ponendo en funcionamento as relacións temáticas do texto e os procedementos lingüísticos empregados e vinculando o texto con contexto finisecular e de primeiros anos do século XX.		
CA4.3 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	<ul style="list-style-type: none"> - Aprende a realizar un comentario de texto segundo a estrutura proporcionada en clase. - Comenta textos do Modernismo e 98, Novecentismo e Vangarda, e xeración do 27 e teatro anterior a 1939. - Comenta poemas de Antonio Machado e Miguel Hernández - Comenta poemas e obras de teatro de Lorca 		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	- Le textos e fragmentos representativos do Modernismo, 98, Novecentismo, Vangarda, Xeración do 27 ou teatro anterior a 1939.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	- O alumnado analiza as características dun texto e as compara coas características do movemento ao que pertence (Modernismo, 98, Novecentismo, Vangarda, Xeración do 27 ou Teatro anterior á Guerra Civil).		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	- Analiza as características dun texto e as compara coas características do movemento ao que pertence (Modernismo, 98, Novecentismo, Vangarda, Xeración do 27 ou teatro anterior a 1939), sendo capaz de inferir a relación do contexto coa temática e os recursos empregados.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumno coñece Modernismo e 98, especialmente a Antonio Machado, Novecentismo e Vangarda europea. Estuda a xeración do 27 (contexto, influencias, características, etapas, membros, incluíndo ao epígono Miguel Hernández) e o teatro anterior a 1939 con Lorca e Valle como máximos representantes.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	- Crea textos con intención literaria. - Recita poemas ou fragmentos escogidos.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente na clase.		
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	- Na corrección dos exercicios e na exposición de conclusións, os alumnos deben expoñer a súa opinión ou rebatir a dos compañeiros dunha maneira dialogada, respectando sempre a diversidade de opinións.	TI	2

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas, a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector.

Contidos

- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino.
- Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos, atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
9	SOIDADES	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica, clasifica e analiza as oracións subordinadas adverbiales. - É capaz de identificar, analizar e clasificar calquera tipo de oración subordinada, distinguido entre elas. 	PE	95

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente en clase	TI	5

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese. - Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións e no discurso relatado. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
10	SOIDADES MÁXICAS	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade, avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	- Identificar as tres propiedades básicas do texto: coherencia, cohesión e adecuación.	PE	89
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- As funcións da linguaxe. - Os componentes do feito comunicativo. - Concepto de texto.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participar activamente en clase		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e de instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	- A cohesión textual. Repeticións, elipsis, substitucións, marcadores.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- O alumnado será capaz de utilizar, identificar e clasificar conectores.		
CA3.5 - Organizar e integrar a información en esquemas propios e reelabora e comunica de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico con respecto aos principios de propiedade intelectual.	- O alumno será capaz de realizar un esquema de ideas a partir de un texto dado, diferenciando a idea ou ideas principais e as secundarias.		
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado enriquecerá as súas producións textuais utilizando o aprendido: - substitucións, anáforas e deixes para procurar a repetición de palabras. - Utilización de hipónimos e hiperónimos. - Utilización de sinónimos e antónimos - Utilización do campo semántico.		
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado será capaz de utilizar os signos de puntuación adecuadamente nas producións escritas, para dotalas de cohesión e sobre todo, de coherencia.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- O alumnado debe ser capaz de aplicar o concepto de adecuación en función do receptor do texto, así como da situación comunicativa na que se atopan emisor e receptor.		
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	- É imprescindible que o alumnado participe e interaccione con actitudes de respecto e tolerancia.		
CA3.1 - Realizar argumentacións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional, axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado realizará unha exposición oral de tres minutos sobre un tema educativo con fluidez e coherencia, utilizando o rexistro adecuado. Prestará atención á dicción, á quinésica e á proxémica.	TI	11

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Desenvolvemento da reflexión interlingüística.

Contidos

- Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
 - Comprensión e análise crítica de secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas.
 - Análise das propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación.
 - Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito social. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais.
- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración da forma e do contido do texto
- Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios.
- Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Identificación dos recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo.
 - Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese.
 - Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
 - Elaboración de secuencias textuais, con especial atención ás argumentativas.
 - Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación.
 - Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
 - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definición
 - Alfabetización mediática e informacional: Reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas vi
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

UD	Título da UD	Duración
11	CANDO NINGUÉN NOS VE	9

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Utiliza as argumentacións como base para a resolución pacífica de conflitos. - Argumenta sobre temas tratados na clase.	PE	100
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- Utiliza conectores para enriquecer as súas producións. - Identifica textos de diferentes tipoloxías textuais, segundo os procedementos empregados. - Conocer los textos discursivos básicos, tanto periodísticos, como de traballo (currículo, instancia)		
CA3.5 - Organizar e integrar a información en esquemas propios e reelabora e comunica de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico con respecto aos principios de propiedade intelectual.	- Realiza esquemas de ideas. - Identifica e organiza as ideas dun texto argumentativo. - Distingue distintos tipos de argumentacións.		
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	- Aporta unha visión crítica ao texto argumentativo. - Establece conclusión sobre un texto dado e pode aportar ideas de consenso ou disenso.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. <ul style="list-style-type: none"> - Elaboración de secuencias textuais, con especial atención ás argumentativas. - Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital. - Xéneros discursivos propios do ámbito profesional: o currículo, a carta de motivación e a entrevista de traballo. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Produción oral formal: planificación e procura de información, creación e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Producción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definición - Alfabetización mediática e informacional: Reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas vi - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

UD	Título da UD	Duración
12	SOLITARIOS EN REDE	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	- O alumno é capaz de buscar e analizar información proporcionada por outras fontes alleas ao libro (enciclopedias, internet...) e incorporar esta información aos seus comentarios con pertinencia e espírito crítico.	PE	98
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	- O alumno manexa tecnoloxías dixitais, pero fai uso delas para ampliar información e incorporala ao seu propio discurso, sen caer en plaxios nin copias literais.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	- O alumno comprende o texto que se lle propón para comentar.		
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	- O alumno é quen de explicar a intención do texto literario proposto, explica cal é o tema do texto e conecta este tema coa intención do autor ao suxerir este tema.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	- Realiza borradores e corrixe os textos baseándose nas instrucións proporcionadas polo docente.		
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica o tema central do texto. - Identifica as ideas secundarias. - Comprende e redacta o argumento dun texto literario dado. 		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	É capaz de dar unha conclusión crítica ao texto proposto, poñendo en funcionamento as relacións temáticas do texto e os procedementos lingüísticos empregados e vinculando o texto co contexto da literatura despois de 1939 e da literatura hispanoamericana.		
CA4.3 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	- Aprende a realizar un comentario de texto segundo a estrutura proporcionada en clase. - Comenta textos da literatura posterior a 1939 e da literatura do boom hispanoamericano.		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	- Le textos e fragmentos representativos da literatura posterior á Guerra Civil e da literatura hispanoamericana dos anos 60 e 70.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	- O alumnado analiza as características dun texto dado e as compara coas características xerais do movemento ao que pertence dito texto, sendo capaz de establecer conclusións.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	- Analiza as características dun texto e as compara coas características do movemento ao que pertence (literatura posterior á Guerra Civil), sendo capaz de inferir a relación do contexto coa temática e os recursos empregados.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	- Compara textos da literatura posterior á Guerra Civil e da literatura do boom hispanoamericano, e compara as características que posee, sendo capaz de inferir a relación do contexto coa temática e os recursos empregados.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	- Crea textos con intención literaria. - Recita fragmentos ou poemas escollidos.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	- Participa activamente na clase.	TI	2

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	- Na corrección dos exercicios e na exposición de conclusións, os alumnos deben expoñer a súa opinión ou rebatir a dos compañeiros dunha maneira dialogada, respectando sempre a diversidade de opinións.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas, a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. - Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos.

Contidos

- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos, atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

4.1. Concrecións metodolóxicas

A presente Programación didáctica remítese as liñas de actuacións do currículo. As unidades didácticas permitirán o traballo da totalidade dos contidos do currículo, así como dos elementos transversais, dos obxetivos da etapa e están pensadas para a consecución do logro de cada un dos criterios de avaliación establecidos ou, alomenos, os mínimos de consecución correspondentes, así como a progresiva adquisición das competencias clave correspondentes.

Os principios didácticos que guiarán a acción educativa serán os seguintes:

- A programación terá en conta o nivel de desenvolvemento psicoevolutivo do alumnado e partida deste para afianzar novas aprendizaxes.
 - Realizaranse probas de avaliación inicial para detectar os coñecementos previos do alumnado e partirase deles para que a aprendizaxe sexa significativa.
 - Guiarase ao alumnado na súa propia aprendizaxe, facilitándolle ferramentas para a análise linguística e literaria de maneira crítica e autónoma.
 - A metodoloxía potenciará os hábitos de esforzo e responsabilidade no estudo.
 - Realizaranse actividades que favorezan a aprendizaxe segundo distintos niveis de dificultade, favorecendo a atención á diversidade.
 - As actividades propostas serán variadas e motivadoras.
 - Os contidos relacionaranse coa contorna próxima do alumnado e as súas experiencias na vida cotiá.
 - Favorecerase o traballo en equipo, impulsando as relacións entre iguais que favorecen a aprendizaxe.
 - Farase énfase na participación do alumnado como suxeito activo nas clases.
 - Impulsarase o uso das TIC como fonte documental e instrumento de traballo.
 - Realizaranse proxectos mediante traballo colaborativo que tratarán o contido das unidades didácticas de maneira transversal.
 - Traballarase de maneira interdisciplinar, sobre todo a partir de propostas da área sociolingüística, e usando a biblioteca escolar como recurso. A relación coa biblioteca escolar é continua; tanto polo recurso que supón para a provisión de lecturas e a organización das mesmas en forma de plan, como pola participación nas actividades culturais e de fomento lector que a mesma promove.
- O tratamento dos contidos seguirá as seguintes liñas xerais:
- Para que a aprendizaxe sexa efectiva, os novos coñecementos que se pretende que o alumno constrúa han de apoiarse nos que xa posúe, tratando sempre de relacionalos coa súa propia experiencia e de presentalos, preferentemente, nun contexto de resolución de problemas.
 - Os conceptos abordaranse desde situacións preferiblemente intuitivas e próximas ao alumnado, engadindo paulatinamente elementos de complexidade.
 - A consolidación dos contidos realizarase de forma gradual e cíclica, expondo situacións que permitan abordalos cada vez desde perspectivas máis amplas ou en conexión con novos contidos.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Documentos e recursos elaborados ou facilitados polo docente.
Escolma de textos variados orais, escritos ou multimodais en diversos formatos ou soportes.
Actividades de reforzo, ampliación e recuperación.

Actividades interactivas, animacións, vídeos e espazos dixitais para a construción de novas aprendizaxes.
Recursos e aplicacións informáticas e multimedia.
Materiais de investigación e consulta.
Emprego do debate como ferramenta que estimula o seu interese e a súa capacidade para reflexionar, relacionar e consolidar aprendizaxes.

A selección dos materiais docentes que integran a programación didáctica da materia de Lingua Castelá e Literatura debe adaptarse ao modelo de intervención educativa proposto. Neste sentido, ha de dar resposta á adecuación ao contexto do centro, á correspondencia cos obxectivos trazados, á coherencia cos contidos e temas transversais estudados e o seu grao de adquisición e dificultade e aos criterios de avaliación definidos para cada curso. Ademais, debe abarcar unha grande variedade de actividades individuais e grupais que poñan en práctica os conceptos e procedementos estudados e aborden axeitadamente a atención á diversidade na aula. Finalmente, todos os recursos utilizados han de presentar unha claridade expositiva que favoreza a inmediata comprensión oral e escrita do alumnado.

Así pois, a proposta metodolóxica para a materia de Lingua Castelá e Literatura supón, ademais dos materiais teóricos necesarios para o desenvolvemento de cada unidade didáctica, o emprego dunha grande variedade de textos orais, escritos e multimodais procedentes de diversas tipoloxías e situacións comunicativas para a súa análise e comentario.

O achegamento do alumnado á realidade na que vive a través da interpretación textual outorga á materia unha dimensión funcional innegable. Por iso, convén traballar tamén con discursos extraídos dos xéneros xornalísticos, que aproximen aos estudantes á comprensión de temas de actualidade e lles permitan ser críticos co contexto que os rodea.

A escolma de fragmentos e obras de lectura obrigatorias e voluntarias, como obxecto de observación, reflexión e crítica, pretende favorecer o hábito lector do alumnado, partindo de textos próximos aos seus intereses e expectativas para ir achegándoos progresivamente á literatura clásica.

O emprego de fichas de traballo, actividades interactivas, animacións, vídeos e aplicacións multimedia permiten o reforzo, consolidación e afondamento das aprendizaxes adquiridas, a escoita activa, a empatía e o debate a través de tarefas competenciais próximas á realidade do alumnado. Favorece tamén a investigación sobre temas de actualidade e problemas reais e a activación de estratexias e mecanismos de comprensión lectora a partir de textos literarios e non literarios, posto que implica a procura de información, a interpretación e relación dos datos obtidos e a reflexión sobre o contido e a forma.

O visionado de material cinematográfico e audiovisual sentará as bases do coloquio posterior e servirá para afondar nos contidos abordados en cada unidade, ademais de propiciar o traballo investigador, grupal e por proxectos proposto nalgunha das unidades didácticas da materia.

O emprego das TIC constitúe un recurso ineludible, pois actúa como ferramenta fundamental para a obtención de información, a súa transformación en coñecemento propio e a difusión dos resultados de proxectos e traballos de investigación. Neste sentido, recoméndanse, entre outros, os seguintes materiais de consulta:

Diccionario da Real Academia Española: www.rae.es

Diccionario Panhispánico de Dúbidas: www.rae.es/dpd

Medios de comunicación: <https://www.prensaescrita.com/prensadigital.php>

Compilación da obra lírica dos poetas máis relevantes en lingua castelá: www.los-poetas.com

Espazo para a creación poética propia, a confección de libros virtuais, a compilación lírica e o comentario de textos de outros autores: www.poemas-del-alma.com

Ampla colección de audio e videopoemas: www.palabravirtual.com

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes: <http://cervantesvirtual.com>

Testeando. Xogos de preguntas e respostas de opcións distribuídos por niveis educativos: <https://www.testeando.es/>

Portal de recursos educativos Leer.es: <https://leer.es/>

Prácticas de lectura intensiva e comprensión lectora: <http://www.xtec.cat/~jgenover/complec.htm>

Biblioteca dixital con máis de catro mil títulos de Literatura clásica e contemporánea en castelán: <http://eleo.mecd.gob.es/opac/?locale=es#indice>

Plataforma educativa para traballar a comprensión lectora: <https://www.intralineas.com/>

Materiales de Lengua y Literatura: <http://www.materialesdelengua.org/>

Aula de Letras: http://www.auladeletras.net/Aula_de_Letras/Inicio/Inicio.html

Morderse la lengua: https://cvc.cervantes.es/actcult/morderse_lengua/default.htm

Analizador morfosintáctico do Ministerio de Educación: <https://intef.es/?enlace=1&prev=2>

Ejercicios interactivos para traballar o léxico: <http://www.xtec.cat/~jgenover/lexico.htm>

Actividades interactivas sobre sintaxe: <http://www.xtec.cat/~jgenover/sinta.htm>

Actividades interactivas sobre ortografía, lingua e diversidade: <http://www.xtec.cat/~jgenover/miscel.html>

Páxina web do ITE (Instituto Nacional de Tecnoloxías Educativas: <https://intef.es/recursos-educativos/recursos-para-el-aprendizaje-en-linea/>)

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Realizarase a principios do curso unha avaliación inicial co fin de coñecer o punto de partida real deste curso. Esta avaliación inicial levarase a cabo nas primeiras sesións do curso, para poder establecer uns criterios claros do nivel mínimo da clase en xeral, e de cada alumno/a en particular. A proba a realizar poderá incluír a modalidade oral e/o escrita. O contido da devandita valoración estará en relación cos coñecementos adquiridos no nivel anterior, que se lle supoñen ao alumnado. Os aspectos susceptibles da avaliación inicial adaptados poderán ser os seguintes: exercicios de procura de información, comprensión oral e escrita, produción de textos orais e escritos adecuados a un contexto, produción de textos creativos, breves probas de contidos, etc.

En caso de detectar problemas individuais ou colectivos tentarase valorar as necesidades que deberán ser tidas en conta. Para iso, a nivel individual consultarase os informes de cursos pasados de docentes e Orientación sobre problemas como dislexia, dificultades de concentración, de comprensión lectora, etc., que tentarán ser paliados con medidas de reforzo, tanto na aula como fóra dela. Os resultados da avaliación inicial servirán de referencia para a adaptación do currículo ás necesidades do alumnado, de maneira que cada alumno teña un seguimento individual adaptado ás súas características (reforzos, AC, altas capacidades...). A nivel colectivo realizaranse actividades dirixidas a paliar problemas xerais como a mellora das técnicas de lecto-escritura, a elaboración de esquemas, resumos, o razoamento abstracto, sempre dependendo dos resultados da avaliación no grupo.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	5	6	5	16	6	6	6	16	6	6
Proba escrita	99	99	100	98	99	95	95	98	95	89
Táboa de indicadores	1	1	0	2	1	5	5	2	5	11

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	6	16	100
Proba escrita	100	98	97
Táboa de indicadores	0	2	3

Criterios de cualificación:

Realizaranse exames (calquera tipo de proba: oral e/o escrita) para analizar e avaliar os contidos dados en cada avaliación. A media dos exames representa o 70% da nota da avaliación.

O 30% restante distribúese da seguinte forma: un 10% correspóndelle ao traballo desenvolvido na aula por parte do alumno, a súa dedicación e esforzo cara á materia; o outro 10% á entrega en prazo das actividades escritas requiridas polo profesorado e á realización de exposicións orais, presentacións, etc. No caso de non poder realizar

ditas actividades por falta de tempo, este 10% pasará a formar parte da porcentaxe das probas escritas. A proba da lectura obrigatoria contará o 10% restante. A cualificación final obtida para superar a materia en cada avaliación e, por tanto, na avaliación final de xuño deberá ser un cinco.

A nota da terceira avaliación e da avaliación final será a que se obterá da media da nota obtida nas probas correspondentes aos contidos específicos da terceira avaliación e as notas da primeira e da segunda avaliación distribuídas do seguinte modo:

Media das notas da 1ª e 2ª avaliación: 50%

Media ponderada da 3ª avaliación: 50% (70% probas orais ou escritas; 10 % traballo desenvolvido na aula por parte do alumno; 10% actividades requeridas polo profesorado, presentacións... e 10% proba de lectura obrigatoria).

Ademais, o alumno que participe de maneira voluntaria en calquera tipo de proxecto que organice o centro (participación en club de lectura, exposicións temáticas, proxectos de investigación) poderá ver incrementada a súa media. Devanditos traballos serán supervisados polo profesor correspondente e serán avaliados de maneira individual, podendo desenvolver os traballos en grupo.

Na corrección de exames e traballos poderase baixar ata un máximo de 1,5 puntos por faltas de ortografía e presentación (1,25 puntos en total por faltas ortográficas; 0,10 por acentos; 0,15 puntos por grafías e 0,25 por presentación).

Criterios de recuperación:

Aquel alumnado que non alcanzase unha nota igual ou superior a 5 na terceira avaliación poderá recuperala mediante a realización dunha proba que versará sobre os contidos correspondentes á avaliación ou avaliacións suspensas. Para poder superar a materia na avaliación final será necesaria unha cualificación igual ou superior a cinco. O exame levará sinalado o valor numérico de cada cuestión. Puntúase sobre 10 e aplicaranse as penalizacións que se recollen na programación con relación a presentación, ortografía, caligrafía, coherencia e cohesión textual (expresión).

As medidas de reforzo educativo adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades do alumno/a.

6. Medidas de atención á diversidade

As aulas reflicten a diversidade da sociedade na que vivimos. O recoñecemento da diversidade do alumnado constitúe un principio fundamental que debe rexer toda acción educativa. Unha das finalidades da educación é asegurar a igualdade de oportunidades de todos os alumnos e alumnas poñendo os medios para evitar o fracaso escolar e o risco de abandono do sistema educativo.

A atención á diversidade enténdese como o conxunto de actuacións educativas dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, motivacións e intereses, ritmos e estilos de aprendizaxe e situacións persoais do alumnado. Estas medidas orientáanse a acadar os obxectivos e as competencias establecidas para a ESO e réxense polos principios de equidade, calidade e igualdade de oportunidades, non discriminación, integración, accesibilidade e cooperación da comunidade educativa.

As medidas de atención á diversidade deben atender ao principio de inclusión educativa. Isto supón recoñecer a lexitimidade das diferenzas de todas os individuos, asumíndoas como un valor que enriquece o contexto educativo. Este principio establece que todos os/as estudantes, sexa cal sexa a súa condición persoal, dispoñan na súa contorna educativa das condicións necesarias de acceso a unha formación integral e outorgue experiencias de aprendizaxe significativas para todos e todas.

Neste sentido, faise preciso establecer medidas, metodoloxías e compoñentes que permitan ao profesorado abordar con garantías a diversidade das súas aulas. O plan de atención concretarase nos seguintes elementos:

- Combinación de metodoloxías e fíos condutores das unidades didácticas, vinculados ao desenvolvemento emocional do alumnado e á súa integración no grupo. Uso de métodos diferenciados que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e favorezan a capacidade de aprender por si mesmos.
- Diversidade de agrupamentos e tarefas propostos, articulación de itinerarios diferenciados e combinación de linguaxes e soportes orientados a satisfacer as esixencias de aprendizaxe de cada alumno ou alumna e a permitir o seu desenvolvemento individual.
- Deseño de programas específicos reforzo e ampliación destinados a mellorar as posibilidades de alcanzar os obxectivos da etapa.
- Realización de proxectos significativos para o alumnado. O deseño de tarefas e proxectos de traballo deben basearse en contextos auténticos e recoñecibles para resultar significativos e deben ter en conta as vivencias particulares do alumnado (como, por exemplo, os oficios locais, as materias primas e a toponimia). Alén diso, o traballo colaborativo en proxectos debe potenciar que cada adolescente teña os seus tempos e os seus espazos de protagonismo e o recoñecemento da súa valía persoal e da súa capacidade de contribuír a desenvolver a actividade, reforzando así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.
- O traballo cooperativo, coa proposta de tarefas nas que o alumnado debe regular a súa conduta, a súa expresión e a súa capacidade para relacionarse cos demais. A través do diálogo e da interacción entre o alumnado, contribuírse a desenvolver a capacidade de participar activamente nun equipo, a reflexión sobre as propias ideas, o respecto crítico a outros puntos de vista, o recoñecemento dos propios valores e limitacións, a adaptación ás necesidades colectivas, a asunción de responsabilidades e o respecto ás normas acordadas.
- A resolución de problemas e conflitos en colaboración e a toma de decisións baseadas en xuízos morais, co fin de contribuír á adquisición das competencias necesarias para seguir os procesos de pensamento, utilizar o razoamento e analizar criticamente os problemas sociais e históricos.
- A gradación da aprendizaxe. O desenvolvemento das capacidades e dos contidos deberá facerse dun xeito gradual e progresivo, de maneira que se vaian adquirindo habilidades máis complexas que propicien a aprendizaxe individual e autónoma. A gradación entre cursos non se establece principalmente mediante a distribución diferenciada de contidos, senón en función da diferente complexidade dos textos, das habilidades de comprensión ou expresión requiridas, da metalinguaxe necesaria para a reflexión sobre os usos ou do grao de autonomía do alumnado.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - ET.1.- Prevención e resolución pacífica de conflitos.	X							
ET.2 - ET.2.- Educación cívica e en valores.				X				X
ET.3 - ET.3.- Formación estética.				X				X
ET.4 - ET.4.- Igualdade entre mulleres e homes.				X				X
ET.5 - ET.5.- Respetto mutuo e cooperación entre iguais.								
ET.6 - ET.6.- Liberdade de expresión.				X				X
ET.7 - ET.7.- Fomento do espírito crítico e científico.				X				X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - ET.1.- Prevención e resolución pacífica de conflitos.			X	
ET.2 - ET.2.- Educación cívica e en valores.				X
ET.3 - ET.3.- Formación estética.				X
ET.4 - ET.4.- Igualdade entre mulleres e homes.				X
ET.5 - ET.5.- Respecto mutuo e cooperación entre iguais.			X	
ET.6 - ET.6.- Liberdade de expresión.			X	X
ET.7 - ET.7.- Fomento do espírito crítico e científico.				X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita de autores e autoras.	Esta actividade posibilita que o alumno coñeza de primeira man os recursos que os autores utilizan ao elaborar unha obra literaria. Permite que os estudantes/as participen en debates e coñezan as motivacións que levan aos escritores a crear obras de arte.	X	X	X
Celebración de efemérides como o día do libro.	Coa celebración destas datas, o alumnado participará nun concurso de escritura creativa.		X	
Elaboración de booktráilers con recomendacións lectoras.	É idónea para abordaro fomento da lectura e a exposición de contidos realizada entre iguais. Ademais, as recomendacións realizadas polo propio alumnado espertarán máis interese entre os estudantes.	X	X	X
Obradoiros de escritura creativa.	Este obradoiro permitirá achegarnos a linguaxe desde un enfoque máis vivencial.	X	X	X
Visionado de películas.	O visionado de películas é un excelente vehículo para completar e enriquecer as aprendizaxes do noso alumnado. Podemos visionar filmes baseados nalgúns libros vistos en clase.	X	X	X
En busca da noticia.	Na sociedade actual, o alumnado debe coñecer a linguaxe dos medios de comunicación. Esta actividade permite que se acheguen a este medio e que, a través dunha proposta de aula, se convertan por un tempo.			X

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
A planificación e distribución do tempo asignado a cada tarefa é axeitada.
Empregáronse recursos e materiais didácticos variados (impresos, dixitais, audiovisuais, aplicacións informáticas de carácter educativo...)
Realízanse as actividades complementarias programadas.
Explicáronse e corríronse na aula as actividades levadas a cabo nas distintas unidades didácticas.
Empregáronse os materiais e recursos didácticos programados.
Puxéronse en práctica medidas para estimular o hábito lector.
Aplicáronse os procedementos e criterios de avaliación establecidos na programación didáctica.
Metodoloxía empregada
Ao comezo de cada unidade, infórmase ao alumnado sobre os obxectivos propostos, as competencias que se van a desenvolver, as actividades que se realizarán e os instrumentos e criterios de avaliación.
Ao inicio de cada unidade didáctica, realízase unha introdución sobre o tema e actividades de recoñecemento e activación dos coñecementos previos do alumnado ao respecto.
Ao comezo do desenvolvemento de cada unidade, proporciónase ao alumnado un cadro sinóptico ou mapa conceptual do tema para orientalo sobre a evolución do seu proceso de ensino-aprendizaxe.
Os contidos e actividades de cada unidade didáctica parten dos coñecementos previos do alumnado, vinculándose cos seus intereses e necesidades, e favorecen a construción progresivamente autónoma de novas aprendizaxes.
As actividades propostas son variadas en canto á súa tipoloxía e sistema de traballo (individual, por parellas, en pequeno grupo, en gran grupo), favorecendo a adquisición das competencias clave.
Aplicáronse estratexias de aprendizaxe como a lectura comprensiva, a procura de información significativa, a planificación do traballo, o desenvolvemento de técnicas de síntese, análise e redacción...
Aplicouse a metodoloxía didáctica establecida na programación.
Utilizáronse diferentes instrumentos de avaliación (probas, traballos individuais e en grupo, exposicións orais, redaccións, proxectos de investigación...)
Medidas de atención á diversidade
Desenvolvéronse as medidas de atención á diversidade necesarias aos alumnos que así o requiren.
Leváronse a cabo medidas de reforzo educativo dirixidas ao alumnado con dificultades de aprendizaxe, propoñendo novas actividades que faciliten a adquisición dos obxectivos non acadados.
Deséñanse e aplícanse actividades de ampliación e afondamento para o alumnado que acade de maneira significativa os obxectivos propostos.
Desenvolvéronse procedementos e actividades de recuperación para o alumnado con algunha avaliación suspensa ou coa materia pendente de cursos anteriores.

Descrición:

A avaliación da práctica docente favorece os procedementos de análise, reflexión e debate arredor da realidade educativa do centro sobre os seguintes aspectos:

- A xestión adecuada do tempo para a planificación do proceso de ensino-aprendizaxe na aula.
- A concreción do currículo, a súa adaptación ao contexto e a organización efectiva dos contidos, actividades e obxectivos propostos.
- A avaliación dos resultados obtidos polo alumnado e a adopción das medidas de mellora adaptadas ás súas necesidades de aprendizaxe.
- A inclusión e atención á diversidade como resposta educativa á totalidade do alumnado para promover a consecución do éxito escolar.
- A construción dun clima de empatía, confianza e convivencia harmónica na aula.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación didáctica da materia de Lingua Castelá e Literatura estará á disposición da comunidade educativa do centro e, ademais, a

comezos de curso, proporcionarase ao alumnado un extracto da mesma cos seus puntos esenciais: obxectivos, criterios, instrumentos e

procedementos de avaliación, materiais didácticos e sistema de recuperación.

A programación didáctica será obxecto de seguimento e avaliación a través da aplicación PROENS e poderá sufrir as modificacións

precisas para adaptarse ás necesidades educativas do alumnado, en beneficio da correcta evolución do proceso de ensino-aprendizaxe e

da consecución dos obxectivos establecidos. Ditas modificacións, debidamente xustificadas, figurarán tamén nas actas das reunións de

departamento e na memoria final da materia.

A avaliación da programación realizarase a través dos seguintes indicadores de logro:

-A programación didáctica elaborouse de maneira coordinada coa colaboración de todos os integrantes do departamento.

-A programación didáctica especifica e completa as decisións adoptadas na concreción curricular fixada no Proxecto Educativo de Centro.

-Os criterios de avaliación establecidos valoran con efectividade a consecución dos obxectivos propostos.

-Os procedementos e instrumentos de avaliación axústanse aos criterios de avaliación indicados.

-As actividades desenvoltas adáptanse á metodoloxía didáctica programada.

-A programación didáctica contempla e manexa con eficacia os recursos e materiais necesarios para favorecer a adquisición dos contidos e obxectivos.

-A programación didáctica organiza axeitadamente os espazos e tempos destinados á realización das actividades previstas.

-A programación didáctica inclúe actividades de reforzo, ampliación e recuperación adecuados ao perfil, características e necesidades do alumnado.

-A programación didáctica é revisada ao longo do curso e inclúense nela as modificacións pactadas e realizadas.

-A programación didáctica adáptase ao contexto escolar do centro educativo.

Así mesmo, realizarase o seguimento de cada unidade didáctica a través da aplicación PROENS, estipulando e modificando, de ser o

caso, a data de inicio e final da explicación de cada unha delas, o número de sesións dedicadas ao seu desenvolvemento, especificando

as previstas ao comezo e as realizadas finalmente, así como o grao de cumprimento dos obxectivos indicados.

As propostas de mellora da programación didáctica derivarán da análise da efectividade da mesma e dos resultados académicos obtidos

nas distintas avaliacións e examinados nas reunións de departamento celebradas ao longo do curso, cuxo contido quedará reflectido nas

actas correspondentes. Ademais, na memoria final, contemplaranse as propostas de mellora, vinculadas especialmente á adaptación da

metodoloxía, materiais e recursos empregados para favorecer a consecución dos obxectivos establecidos.

9. Outros apartados